

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Навчально-науковий юридичний інститут

О.С. Олійник, С.М. Романко

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ВИКОНАННЯ, ОФОРМЛЕННЯ ТА ЗАХИСТУ
ДИПЛОМНИХ РОБІТ
за другим (магістерським) рівнем
вищої освіти**

Галузь знань 08 «Право»
Спеціальність 081 «Право»

Івано-Франківськ, 2017

ББК 67.9 (4Укр)

314

Затверджено на засіданні Науково-методичної ради Навчально-наукового юридичного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (протокол № 2 від «5» жовтня 2017 р.)

Рекомендовано до друку Вченою радою Навчально-наукового юридичного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (протокол № 3 від «27» листопада 2017 р.)

Внесено зміни рішенням Науково-методичної ради Навчально-наукового юридичного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (протокол № 1 від «25» вересня 2018 р.)

Рекомендовано до друку Вченою радою Навчально-наукового юридичного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (протокол № 3 від «26» жовтня 2018 р.)

Рецензенти:

Логвінова Марія Володимирівна заступник директора Навчально-наукового юридичного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», кандидат юридичних наук, доцент

Мороз Галина Василівна Голова Науково-методичної ради Навчально-наукового юридичного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», кандидат юридичних наук, доцент

314 Олійник О.С., Романко С.М. Методичні вказівки до виконання, оформлення та захисту дипломних робіт [текст] / *Оксана Степанівна Олійник, Світлана Миколаївна Романко.* – Івано-Франківськ: Навчально-науковий юридичний інститут ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2017. – 49 с.

Методичні вказівки розроблені з метою ознайомлення студентів з вимогами щодо написання дипломних робіт. В методичних вказівках містяться зразки необхідної супровідної документації, розкрито основні етапи написання дипломної роботи, що має на меті підвищити якість підготовки та захисту дипломних робіт в Навчально-науковому юридичному інституті ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Методична розробка призначена для завідувачів кафедр, викладачів-наукових керівників дипломних робіт, рецензентів, студентів.

ББК 67.9(4Укр)

© Олійник О.С., Романко С.М. 2017

© ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»,
2017

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ДО ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ...	6
1.1. Мета та завдання дипломної роботи.....	6
1.2. Основні вимоги до виконання дипломної роботи.....	7
1.2.1. Перевірка на академічний плагіат.....	8
1.3. Структура дипломної роботи.....	10
РОЗДІЛ 2. ЕТАПИ ВИКОНАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ.....	12
2.1. Підготовчий етап у виконанні дипломної роботи.....	12
2.1.1. Визначення напрямку дослідження, затвердження теми та плану дипломної роботи.....	12
2.1.2. Основні права та обов'язки студента і наукового керівника (наукового консультанта) при написанні дипломної роботи.....	13
2.2. Робота над змістом дослідження та його текстуальне оформлення.....	15
РОЗДІЛ 3. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ.	21
3.1. Загальні положення.....	21
3.2. Правила оформлення структурних частин дипломної роботи....	21
РОЗДІЛ 4. ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ ТА ЗАХИСТ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ.....	26
4.1. Відгук наукового керівника (наукового консультанта) на дипломну роботу.....	26
4.2. Рецензія на дипломну роботу.....	27
4.3. Порядок захисту дипломної роботи.....	28
4.4. Критерії оцінювання дипломної роботи.....	31
ДОДАТКИ.....	33
Додаток 1. Зразок заяви про обрання теми дипломної роботи.....	33
Додаток 2. Завдання на дипломну роботу.....	34
Додаток 3. Зразок оформлення титульного аркуша дипломної роботи....	36
Додаток 4. Зразок оформлення змісту дипломної роботи.....	37
Додаток 5. Зразок оформлення списку використаних джерел.....	38
Додаток 6. Зразок подання голові ЕК	48
Додаток 7. Типові помилки при написанні та оформленні дипломної роботи.....	49

ПЕРЕДМОВА

Дипломна робота є найважливішою формою самостійної роботи студента, в процесі якої він набуває умінь і навички організації та здійснення наукових досліджень. Саме виконанням та публічним захистом дипломної роботи студент завершує свою навчальну та наукову підготовку в університеті, відтак, дипломна робота повинна засвідчити його професійну зрілість, виявити його загальнонаукову і спеціальну підготовку, вміння використовувати здобуті ним під час навчання знання для вирішення конкретних теоретичних та практичних завдань.

Написання та захист дипломної роботи передбачає оволодіння поглибленими знаннями з обраної спеціальності, умінями інноваційного характеру, навичками науково-дослідної (творчої) роботи, набуття певного досвіду використання одержаних знань і вміння продукувати (створювати) елементи нових знань для вирішення завдань у відповідній сфері професійної діяльності.

Результати виконання дипломної роботи засвідчують уміння студента самостійно виконувати дослідницьке завдання, аналізувати і критично осмислювати досліджуваний науковий і практичний матеріал, формулювати на основі проведеного дослідження власні висновки та пропозиції. Виконання дипломної роботи передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних та практичних знань студента зі спеціальності та застосування їх при вирішенні конкретних наукових завдань, розвиток навичок самостійної наукової роботи, оволодіння методикою дослідження, пов'язаних з темою дипломної роботи.

Дипломна робота покликана показати, як студент володіє методичним інструментарієм, наскільки він уміє аналізувати, узагальнювати і формулювати висновки із результатів дослідження, самостійно працювати з науковими джерелами. Водночас, при оцінюванні дипломної роботи враховуються не лише якість самої роботи, характер викладу основних її положень при публічному захисті, але й її оформлення. Правильне оформлення, своєчасне подання та належний захист виконаної студентом дипломної роботи – основна мета даних методичних вказівок.

До початку виконання дипломної роботи студент повинен ознайомитися з методичними вказівками до виконання дипломних робіт і керуватися їх вимогами щодо написання дипломної роботи та оформлення її результатів.

Методичні вказівки до виконання, оформлення та захисту дипломних робіт підготовлені з врахуванням положень Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», Кодексу честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені

Василя Стефаника», Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ДО ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

1.1. Мета та завдання дипломної роботи

Магістр – це освітній ступінь, що здобувається на другому ступені вищої освіти та присуджується вищим навчальним закладом (науковою установою) у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми. Підготовка магістра завершується захистом дипломної роботи.

Дипломна робота – це самостійна кваліфікаційна науково-дослідницька робота студента, яка виконується на завершальному етапі навчання та повинна передбачати проведення наукових досліджень (творчих розробок) з проблем відповідної галузі.

Метою дипломної роботи є застосування набутих в процесі навчання компетенцій, теоретичних і практичних навичок для самостійного розв’язання конкретної актуальної проблеми юридичної теорії та практики на підставі критичного аналізу та узагальнення існуючого наукового матеріалу з обраної проблематики, проведення власних наукових досліджень та формулювання на основі цього висновків та узагальнень з досліджуваної тематики.

Основними **завданнями** дипломної роботи є вивчення та узагальнення теоретико-методологічних засад з обраного напрямку дослідження; проведення всебічного аналізу досліджуваного питання із застосуванням сучасного наукового інструментарію, розробка альтернативних шляхів вирішення проблемних питань та аспектів, що виникають в ході написання дипломної роботи, підготовка за результатами написання дипломної роботи доповіді, що розкриває основний зміст роботи та пропозиції автора з подальшим їх публічним захистом перед Екзаменаційною комісією.

Під час написання та захисту дипломної роботи студент має продемонструвати: - навички роботи з науковою літературою та нормативно-правовими актами, вміння зіставляти й оцінювати отриману інформацію, проводити порівняльний аналіз; - вміння виокремлювати проблемні питання і ставити завдання, розв’язання яких допоможе вирішити ці питання; - вміння планувати й організовувати своє наукове дослідження, навички використання сучасних методів для проведення дослідження й отримання достовірних результатів; - вміння обґрунтовувати власні висновки і рекомендації.

Враховуючи те, що дипломна підготовка – це, по суті, лише перший серйозний крок студента до науково-дослідницької діяльності, тому дипломна робота не може розглядатися як науковий твір вищого ґатунку, оскільки ступінь магістра – це не вчений, а лише академічний ступінь, який підтверджує освітній рівень випускника вищої школи і свідчить про наявність у нього умінь і навичок,

притаманних науковому працівникові-початківцю.

Другий (магістерський) рівень вищої освіти передбачає здобуття особою поглиблених теоретичних та/або практичних знань, умінь, навичок за обраною спеціальністю (чи спеціалізацією), загальних засад методології наукової та/або професійної діяльності, інших компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності.

На відміну від дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії, яка є науково-дослідницькою працею, дипломна робота як самостійне наукове дослідження кваліфікується як навчально-дослідницька праця, в основу якої покладено моделювання більш-менш відомих рішень. При її написанні вирішується не стільки наукові проблеми (завдання), скільки засвідчується, що автор здатний належним чином вести науковий пошук, розпізнавати проблеми правової системи України, знати загальні методи і прийоми їх вирішення.

Внаслідок написання дипломної роботи студент **повинен уміти**: - чітко формулювати наукову проблему та завдання дипломної роботи; - правильно визначити об'єкт, предмет та мету наукової роботи; - розкрити стан дослідження поставленої тематики за матеріалами вітчизняних і зарубіжних публікацій; - проводити науковий аналіз і узагальнення фактичного матеріалу, який використовується в процесі наукового дослідження; - логічно та послідовно викладати матеріал; - доводити публічно та аргументувати отримані при написанні дипломної роботи висновки та результати наукового дослідження.

Основними етапами підготовки та виконання дипломної роботи є вибір та затвердження теми; формування плану; складання та затвердження завдань; розробка методики та написання роботи; оформлення роботи; перевірка на академічний плагіат; рецензування роботи; захист дипломної роботи на засіданні експертної комісії.

1.2. Основні вимоги до виконання дипломної роботи

Дипломна робота як випускна кваліфікаційна робота повинна бути актуальною, містити окремі елементи наукової новизни, виконуватися на рівні сучасних досягнень науки, вдало поєднувати елементи теоретичних досліджень та практичної складової, виконуватися в рамках наукових досліджень кафедр навчального закладу.

Дипломна робота повинна мати логічний, доказовий, аргументований характер і відповідати таким **вимогам**: - містити науковий аналіз предмета дослідження; - результати особисто проведених комплексних досліджень та аналіз теоретико-правових проблем досліджуваної тематики; - містити

обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення різних аспектів професійної діяльності відповідно до предмета дослідження; - бути належно оформленою і мати всі необхідні супровідні документи.

При написанні магістерської роботи студент повинен керуватися положеннями Закону України «Про освіту», Закону України «Про вищу освіту», положеннями навчально-методичної документації, розробленої Прикарпатським національним університетом імені Василя Стефаника та Навчально-науковим юридичним інститутом, а саме, Кодексом честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», Методичними вказівками до виконання, оформлення та захисту дипломних робіт.

1.2.1. Перевірка на академічний плагіат

Порядок розгляду фактів академічного плагіату та інших видів порушень академічної доброчесності здійснюється на основі та у відповідності до Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Дипломна робота студента має виконуватися із застосуванням загальних засад та правил наукової етики та академічної доброчесності. При виконанні дипломної роботи **студент зобов'язаний**: - з повагою ставитися до авторських прав інших осіб, дослідження яких він використовує при виконанні дипломної роботи; - коректно застосовувати інформацію з інших джерел шляхом здійснення належного цитування; - не допускати проявів академічної недоброчесності, серед яких академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація тощо.

Дипломна робота, в якій виявлено ознаки академічного плагіату або іншого виду порушення академічної доброчесності, не допускається до захисту та повертається студенту на виправлення та доопрацювання.

Види академічної відповідальності (у тому числі додаткові та/або деталізовані) учасників освітнього процесу за конкретні порушення академічної доброчесності визначаються спеціальними законами та/або внутрішніми положеннями закладу освіти, що мають бути затверджені (погоджені) основним колегіальним органом управління закладу освіти та погоджені з відповідними органами самоврядування здобувачів освіти в частині їхньої відповідальності (п.3.3. Кодексу честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені

Василя Стефаника»).

Академічним плагіатом вважається – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

Серед інших видів порушень академічної доброчесності, окрім академічного плагіату, є: – *самоплагіат* - оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів; – *фабрикація* - вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі; – *фальсифікація* - свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу.

Для уникнення академічного плагіату при написанні дипломної роботи студент зобов'язаний посилатися на авторів та джерела, з яких запозичив матеріали чи окремі дані. У разі використання запозиченого матеріалу без посилання на автора та джерело, дипломна робота рішенням кафедри знімається з розгляду.

Перевірці на плагіат підлягає основна частина роботи (без списку використаних джерел та додатків) в електронному вигляді у представлених форматах: «doc», «docx», «rtf».

Кожен структурний підрозділ рішенням Вченої ради затверджує відсотки унікальності дипломної роботи.

Перевірку на плагіат забезпечує одноразово і безкоштовно ректорат університету. Випускові кафедри забезпечуються при цьому демоверсіями ліцензійної програми на антиплагіат. Науковий керівник та студент попередньо повинні бути ознайомлені з встановленими програмою показниками щодо оригінальності тексту. Відповідальність у випадку встановлення факту академічного плагіату або іншого виду порушення академічної доброчесності лежить на авторів роботи.

Результати перевірки на академічний плагіат повинні бути обговоренні на засіданні випускової кафедри. Перевірка на плагіат повинна бути здійснена не пізніше, як за 14 днів до захисту роботи, включаючи і строк перевірки. Строк перевірки не повинен перевищувати десяти днів. Результати перевірки на академічний плагіат потрібно обговорити на засіданні випускової кафедри.

Процедура перевірки на академічний плагіат та її наслідки регулюються **«Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».**

1.3. Структура дипломної роботи

Загальними вимогами до викладення матеріалу дипломної роботи є чіткість побудови, логічна послідовність, переконлива аргументація, точність у визначеннях, конкретність у викладенні результатів роботи та доведеність висновків.

Вказані вимоги знаходять своє відображення у структурі дипломної роботи.

Структура дипломної роботи – це чітко регламентована послідовність розміщення її основних частин, що відображає зовнішнє розміщення і внутрішній логічний зв'язок наукового дослідження та свідчить про рівень загальної методологічної підготовки дипломної роботи.

Дипломна робота повинна містити:

а) титульний аркуш дипломної роботи – містить найменування міністерства – Міністерство освіти і науки України; найменування вищого навчального закладу, де виконана робота – ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», Навчально-науковий юридичний інститут; назву кафедри, де виконана робота; шифр та найменування спеціальності; групу, прізвище, ім'я, по батькові автора; прізвище, ім'я, по батькові наукового керівника, наукового консультанта, їх науковий ступінь, вчене звання; місто і рік захисту роботи (Додаток 3).

б) зміст – подають на початку роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів та пунктів (якщо вони мають заголовки), а також вступу, висновків, списку використаних джерел, додатків (Додаток 4). Зміст має відображати суть теми, її складність та логіку дослідження. Назви розділів та підрозділів повинні бути стислими, зрозумілими, літературно грамотними, тісно пов'язаними з назвою роботи, але не повторювати її

в) перелік умовних скорочень (за необхідності) – якщо в дипломній роботі вжито термінологію, а також використано маловідомі скорочення, то їх перелік може бути поданий в дипломній роботі у вигляді окремого списку, який розміщується перед вступом. Перелік необхідно друкувати двома колонками, праворуч – їх детальне розшифрування. Якщо в роботі спеціальні терміни, скорочення повторюються менше двох разів, то вони до переліку не вносяться, а їх пояснення наводиться при першому їх згадуванні.

г) вступ;

г) основна частина (розділи дипломної роботи);

д) висновки;

е) список використаних джерел;

є) додатки (за необхідності) – включають допоміжний матеріал (розрахунки; схеми; порівняльні таблиці, інструкції та методики тощо).

Вибір структури дипломної роботи залежить від теми, мети та завдань, які в ній вирішуються. Чітко продумана структура дає змогу дотримуватися оптимального обсягу роботи, уникати повторень та занадто описового характеру викладення отриманих результатів.

До дипломної роботи додаються індивідуальне завдання, відгук наукового керівника, рецензія фахівців з досліджуваної проблеми, результати апробації (наукова публікація, участь у наукових конференціях тощо).

РОЗДІЛ 2. ЕТАПИ ВИКОНАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Процес написання дипломної роботи включає три основні етапи:

1) підготовчий етап (вибір теми дипломної роботи, визначення об'єкта, предмета, мети і завдань наукового дослідження, визначення попередньої структури дипломної роботи, отримання завдання на дипломну роботу та складання календарного плану виконання дипломної роботи, пошук та підбір літератури по темі);

2) етап роботи над змістом дослідження та відповідного його текстуального оформлення (вивчення та аналіз літератури, уточнення структури дипломної роботи, вивчення матеріалів судової практики, статистичних даних, аналіз методологічного інструментарію правового дослідження, виклад основного тексту дипломної роботи);

3) заключний етап виконання дипломної роботи (написання вступу і висновків до дипломної роботи, оформлення списку використаних джерел, редагування тексту роботи, а також доопрацювання з урахуванням зауважень наукового керівника (наукового консультанта).

2.1. Підготовчий етап у виконанні дипломної роботи

2.1.1. Визначення напрямку дослідження, затвердження теми та плану дипломної роботи

Підготовчий етап виконання дипломної роботи розпочинається з ознайомлення студентів із основними вимогами, що ставляться до виконання дипломної роботи, вибору напрямку дослідження та теми дипломної роботи, а також визначення меж дипломного дослідження.

Тематика дипломних робіт повинна відповідати завданням кафедр, на яких виконуються дипломні роботи. Вона щорічно коригується з урахуванням набутого кафедрами досвіду, побажань спеціалістів, які беруть участь у рецензуванні робіт, рекомендацій Екзаменаційних комісій, Науково-методичної ради та Вченої ради Навчально-наукового юридичного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Студенту надається право обрати тему дипломної роботи, визначену кафедрою або запропонувати власну тему з обґрунтуванням доцільності її розробки. Завідувачі профільних кафедр подають заступнику директора Навчально-наукового юридичного інституту з навчальної роботи списки обраних студентами тем дипломних робіт. У випадку не обрання студентом теми для написання дипломної роботи, заступник директора Навчально-наукового

юридичного інституту подає на кафедри інституту списки таких студентів з метою призначення їм на засіданні відповідної кафедри тем дипломних робіт.

Вибравши тему дипломної роботи, студент подає заяву на ім'я завідувача кафедри, в якій вказує тему роботи та може зазначити прізвище наукового керівника, його науковий ступінь, вчене звання. Обрання теми дипломної роботи оформляється написанням заяви визначеного зразка (Додаток 1). Тема дипломної роботи і науковий керівник закріплюються за студентом рішенням кафедри і, в подальшому, затверджуються розпорядженням директора Навчально-наукового юридичного інституту.

Зміна або уточнення затвердженої теми дипломної роботи допускається не пізніше 2-х місяців до здачі дипломної роботи на кафедру і лише, як виняток, за наявності поважних причин за заявою студента та належного обґрунтування наукового керівника (наукового консультанта).

Керівництво дипломними роботами здійснюють провідні викладачі кафедр, які мають науковий ступінь кандидата або доктора юридичних наук та успішно ведуть науково-дослідну роботу. У випадку, якщо науковим керівником дипломної роботи призначено кандидата наук, в якості наукового консультанта призначають доктора наук з спеціальності.

Науковим керівником (науковим консультантом) дипломної роботи, після видання наказу (розпорядження) директора Навчально-наукового юридичного інституту про затвердження тем дипломних робіт на поточний навчальний рік, розробляється завдання кожному студенту на конкретну дипломну роботу за встановленим зразком (Додаток 2) з визначенням календарного плану виконання дипломної роботи. Після попереднього вивчення літературних джерел з теми дослідження, студент самостійно визначає структуру дипломної роботи, яку **обов'язково** погоджує з науковим керівником (науковим консультантом).

2.1.2. Основні права та обов'язки студента і наукового керівника (наукового консультанта) при написанні дипломної роботи

Виконання дипломної роботи повинно здійснюватися у тісній співпраці між науковим керівником та студентом-магістрантом відповідно до затвердженого плану виконання завдань дипломної роботи.

Основні обов'язки наукового керівника (наукового консультанта) дипломної роботи:

- 1) допомога студентові у виборі теми дипломної роботи;
- 2) погодження завдань на дипломну роботу, календарного плану її виконання, систематична перевірка виконання календарного плану студентом;
- 3) допомога студентові при розробленні плану (змісту) дипломної роботи;

4) надання систематичних консультацій з питань порядку, послідовності виконання дипломної роботи, визначення змісту та обсягу відповідних частин роботи;

5) надання допомоги студенту в доборі наукових джерел, матеріалів судової практики, статистичних даних, які доцільно використовувати при виконанні дипломної роботи;

6) надання консультацій з питань виконання дипломної роботи та залучення консультантів щодо відповідних розділів дипломної роботи (при необхідності);

7) перевірка виконання студентом проміжних етапів підготовки дипломної роботи й надання допомоги в її науковому редагуванні;

8) систематичний контроль щодо якості виконання дипломної роботи;

9) спрямування студента у питаннях апробації дипломної роботи;

10) підготовка висновку на засідання кафедри про допуск дипломної роботи до захисту в Екзаменаційній комісії;

11) підготовка письмового відгуку на дипломну роботу.

Основні права наукового керівника (наукового консультанта):

1) вимагати від студента дотримання встановленого графіку виконання дипломної роботи;

2) висловлювати зауваження по дипломній роботі загалом або окремих її частинах та повернення дипломної роботи студенту на додаткове опрацювання;

3) вимагати виправлення помилок змістового чи граматичного характеру;

4) приймати рішення про невідповідність дипломної роботи встановленим вимогам з інформуванням про це студента та завідувача кафедри, на якій виконується робота.

Основні обов'язки студента при виконанні дипломної роботи:

1) обрати тему дипломної роботи в строки, які щорічно визначаються розпорядженням дирекції Навчально-наукового юридичного інституту;

2) погодити завдання на дипломну роботу;

3) якісно і вчасно виконувати завдання наукового керівника (наукового консультанта) дипломної роботи;

4) дотримуватися календарного плану виконання дипломної роботи;

5) самостійно або за допомогою наукового керівника (наукового консультанта) формувати перелік питань і практичних матеріалів, які належить зібрати і дослідити при виконанні дипломної роботи;

6) зібрати й систематизувати наукові джерела, які доцільно використати при виконанні дипломної роботи;

7) виконати дипломну роботу відповідно до календарного плану та даних методичних вказівок;

- 8) виконувати дипломну роботу із врахуванням зауважень наукового керівника, вчасно усувати недоліки, виявлені науковим керівником;
- 9) своєчасно подати дипломну роботу на відповідну кафедру;
- 10) захистити дипломну роботу перед Екзаменаційною комісією, продемонструвавши рівень своєї наукової кваліфікації, уміння самостійно вести науковий пошук і вирішувати конкретні наукові завдання.

Основні права студента при виконанні дипломної роботи:

- 1) одержувати від наукового керівника (наукового консультанта) консультації щодо загальних вимог до виконання дипломної роботи, її змісту та оформлення, структури, плану, формулювання мети, завдань, висновків та положень наукової новизни;
- 2) звертатися до наукового керівника (наукового консультанта) із поточними питаннями, які виникають при виконанні дипломної роботи;
- 3) бути проінформованим про недоліки дипломної роботи, а також терміни їх усунення;
- 4) за згодою наукового керівника (наукового консультанта) брати участь у наукових конференціях за результатами дослідження та публікувати їх у фахових виданнях.

2.2. Робота над змістом дослідження та його текстуальне оформлення

Дипломна робота відзначається певною структурою – чітко регламентованою послідовністю розташування її основних частин та відображає зовнішнє розміщення і внутрішній логічний зв'язок наукового дослідження. Структура дипломної роботи свідчить про рівень її загальної методологічної підготовки, а структурні елементи роботи мають бути пов'язані системними логічними зв'язками. Дипломна робота складається з таких структурних частин: вступ, основна частина, висновки. На початку роботи подають її зміст, що містить найменування та початкові сторінки усіх розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів та інших елементів дипломної роботи.

Вступ. У вступі автор дипломної роботи розкриває сутність і стан наукової проблеми (задачі), її значущість, підстави і вихідні дані для розробки теми, обґрунтування необхідності проведення наукового дослідження.

У вступі подається загальна характеристика дипломної роботи в такій послідовності:

- актуальність теми дипломної роботи;
- мета і задачі (завдання) дослідження;
- методи дослідження;
- наукова новизна одержаних результатів;

- практичне значення одержаних результатів;
- публікації (за наявності).

Актуальність теми. Шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими вирішеннями проблеми автор обґрунтовує актуальність та доцільність роботи для розвитку відповідної галузі науки. Висвітлення актуальності повинно бути небагатослівним, містити об'єктивну оцінку сучасного стану об'єкта дослідження, а саме: стан наукової розробленості обраної проблеми і нормативно-правового забезпечення та акцентування уваги на існуючі проблеми, прогалини чи колізії правового регулювання об'єкта дослідження, що зумовили вибір теми дипломної роботи.

Мета і задачі (завдання) дослідження. У дипломній роботі автор формулює мету роботи та завдання, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети. Мета повинна бути сформульована таким чином, щоб указувати на об'єкт і предмет дослідження.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію та обране для дослідження. **Предмет дослідження** міститься в межах об'єкта. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього спрямована основна увага автора, оскільки предмет дослідження визначає тему (назву) дипломної роботи.

Від чіткості поставлених завдань багато в чому залежать структура дипломної роботи, логіка, системність, можливість досягнення мети дослідження та формулювання обґрунтованих висновків. Тому слід дотримуватися логічної послідовності дієслів при формулюванні завдань. Орієнтовно, їх можна згрупувати так: розглянути; дослідити; дати характеристику; провести; здійснити; розкрити; критично проаналізувати; оцінити; виявити; визначити, систематизувати; класифікувати; узагальнити; обґрунтувати; довести; запропонувати; внести пропозиції; рекомендувати тощо.

Методи дослідження. Вибір методів дослідження повинен забезпечити достовірність отриманих результатів і висновків. Виконання основної мети і завдань дипломної роботи – виявлення об'єктивних законів функціонування суспільних і правових відносин, що підлягають регулюванню та охороні галузевими нормами законодавства, може бути досягнуте лише у разі використання науково обґрунтованих методів дослідження, тобто системи способів дослідження проблем, які виникають у сфері суспільних відносин, кінцевою метою застосування яких є досягнення істини. Представники сучасної юридичної науки найчастіше рекомендують використовувати такі методи: системно-структурний, догматичний, порівняльно-правовий, історичний, діалектичний, соціологічний, статистичний.

Системно-структурний метод. За допомогою даного методу проводиться комплексне дослідження правових проблем як явищ, що стосуються і впливають на цілісну систему конкретної галузі права (вивчення цивільного, кримінального, цивільного процесуального, кримінального процесуального законодавства як галузі, що має спільні ознаки з іншими галузями права, а також ті, що його відрізняють від них; вивчення проблем галузі крізь призму її інститутів, виявляючи їх взаємні зв'язки, взаємовплив норм; кожна з вказаних частин складається з розділів, які мають власну ієрархію і впливають одна на одну; наявність взаємозв'язків окремих норм у межах одного розділу так і тих, що розташовані у різних розділах і навіть у різних нормах одного розділу.

Догматичний метод (або юридичний, формально-логічний, граматичний, синтаксичний, герменевтичний, логічно-структурний, логіко-семантичний, логіко-юридичний). В основу методу покладено правила формальної логіки і граматики, що застосовуються під час систематизації законів, визначення змісту певних юридичних термінів, тлумачення правових норм та практики їх застосування.

Порівняльно-правовий метод (порівняльного правознавства, компаративістський) використовується, як правило, для порівняння національного законодавства з нормами та інститутами подібної галузі права зарубіжних країн.

Історичний метод (історико-правовий). Призначений для вивчення проблем тієї чи іншої галузі права в історичному розвитку. Оскільки неможливо досконало пізнати сутність правових явищ, а, тим паче, передбачити їх розвиток на майбутнє, не знаючи їх минулого, у тому числі щодо можливих зв'язків з іншими галузями національного права або правом інших народів.

Діалектичний метод. Діалектичний закон про загальний, універсальний зв'язок усіх явищ, на якому ґрунтується названий метод, дає можливість розглядати ту чи іншу галузь права не як явище, що ні з чим не пов'язане, а простежити його численні зв'язки з соціальними процесами, сутністю держави, співвідношенням з іншими галузями права тощо. Діалектичний закон дає можливість побачити в явищі, що існує, як нові, так і старі елементи, які у ньому залишилися, і в інших умовах постають у новій якості (наприклад, у новій кодифікації містяться положення законів, що існували у попередньому акті, але виступають вони у новій якості). Широко застосовуються основні категорії діалектики: причина і наслідок, необхідність і випадковість, можливість і дійсність, сутність і явище, зміст і форма і т.п.

Соціологічний метод (конкретно-соціологічний). Спрямований на дослідження соціальних умов функціонування закону в суспільстві, обґрунтованості змін, що вносилися до нього, ефективності правових норм під

час охорони суспільних і правових відносин тощо. Цей метод реалізується через такі конкретно-соціологічні прийоми дослідження, як спостереження, опитування, анкетування, аналіз отриманої інформації. Дані соціологічного дослідження, як правило, дають обґрунтовані підстави для прийняття законодавчих, правозастосовчих та правоохоронних рішень.

Статистичний метод. Застосовується при дослідженні правових проблем і передбачає використання узагальнених за правилами науково обґрунтованої класифікації числових даних, які характеризують правові явища. Статистичні дані слугують надійною емпіричною базою для наукових досліджень і вироблення практичних рішень, а це в свою чергу, створює можливість для будь-якого спеціаліста, зіставивши відповідні дані, своєчасно виявляти дисфункції тих чи інших суспільних відносин і виробити науково обґрунтовані шляхи їх усунення.

Наукова новизна одержаних результатів характеризує особистий внесок автора у вирішенні досліджуваної проблеми. Кожне наукове положення чітко формулюють, виокремлюючи його основну сутність і зосереджуючи особливу увагу на рівні досягнутої при цьому новизни. Сформульоване наукове положення повинно читатися і сприйматися легко і однозначно (без нагромадження дрібних і таких, що ускладнюють його сутність, деталей та уточнень). Не рекомендується вдаватися до викладу наукового положення у вигляді анотації, коли просто констатують, що в роботі зроблено те й те, а сутності та новизни положення із написаного виявити неможливо.

Наукова значущість одержаних результатів по темі дипломної роботи визначається тим, наскільки вони розвивають наукові уявлення про відповідне явище або процес, розкривають суть та механізми їх протікання, в якій мірі сприяють розвитку науки і практики та служать підґрунтям для подальших досліджень з обраної тематики.

Складність розкриття наукової новизни по темі дипломної роботи полягає в тому, що необхідно використовувати оціночні слова і характеристики, які свідчать про власний пріоритет студента і одночасно показують критичне відношення до наукових робіт інших науковців. Досить часто висвітлення наукової новизни підміняється повтором або перерахуванням раніше викладених результатів.

В контексті логіки оформлення наукового тексту дипломної роботи варто використовувати стилістичні прийоми, які б коректно і ясно підкреслювали наукову новизну. З цією метою можна використовувати наступні словосполучення: «На відміну від...у цій дипломній роботі...», «Автор вбачає наукову новизну одержаних результатів в тому, що...», «На думку автора, новими є...», «До нових результатів можна віднести...», «Вперше здійснено

комплексне...», «Науково узагальнено і систематизовано...», «Розроблено модель (методику)...», «Досліджено специфічні зв'язки...» і т.п.

Практичне значення одержаних результатів. В дипломній роботі, що має теоретичне значення, треба подати відомості про науково-практичне використання результатів дослідження або рекомендації щодо їх впровадження. Відзначаючи практичну цінність одержаних результатів, необхідно подати інформацію про ступінь їх готовності до використання або обсягу використання.

Апробація результатів дипломної роботи. Публікації. Вказується, на яких наукових заходах (конференціях, семінарах, «круглих столах») оприлюднені результати досліджень, одержані в результаті виконання дипломної роботи (статус, повна назва наукового заходу, місто та дата проведення наукової конференції, тема доповіді). За наявності публікацій зазначається назва публікації та її вихідні дані.

Основна частина (розділи дипломної роботи). Основна частина дипломної роботи складається з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів. В основних розділах дипломної роботи автор подає огляд літератури за темою та обґрунтовує вибір напрямку досліджень, викладає загальну методику проведення дипломного дослідження, наводить методи вирішення задач та їх порівняльні характеристики, описує хід дослідження, з вичерпною повнотою викладає результати власних досліджень, якщо вони одержані, та в чому полягає їх новизна. Автор повинен дати оцінку повноти вирішення поставлених задач, оцінку достовірності одержаних результатів та порівняти одержані результати з аналогічними результатами вітчизняних та зарубіжних дослідників, обґрунтувати необхідність додаткових досліджень. В кінці кожного розділу формують стислі висновки до нього.

При написанні дипломної роботи студенту рекомендується використання наукових праць професорсько-викладацького складу Навчально-наукового юридичного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Висновки. У висновках викладають здобуті у дипломній роботі найважливіші наукові та практичні результати, одержані в ході проведення наукового дослідження, які повинні містити формулювання вирішеної наукової проблеми (завдання) та її значення для науки і практики. Далі формують висновки та рекомендації щодо наукового та практичного використання здобутих результатів. У висновках необхідно наголосити на якісних та кількісних показниках здобутих результатів, обґрунтувати достовірність результатів, викласти рекомендації щодо їх подальшого використання. У висновках мають бути сформульовані стислі відповіді на поставлені у дипломній роботі завдання.

Список використаних джерел додається до дипломної роботи одним із наступних способів: - список використаної джерельної бази може розміщуватися у порядку посилання на них у тексті; - наводяться у списку в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків; - у хронологічному порядку.

Додатки використовуються для повноти сприйняття викладеного в роботі матеріалу, наприклад, таблиці допоміжних цифрових даних, статистичних даних, інструкції та методики, порівняльні таблиці, таблиці змін чи доповнень до законопроекту, допоміжні ілюстрації тощо.

РОЗДІЛ 3. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

3.1. Загальні положення

1. Назва дипломної роботи та її структурних частин повинна бути, по можливості, короткою, відповідати обраній спеціальності та суті вирішуваної наукової проблеми (задачі), вказувати на мету дослідження і його завершеність. Іноді для більшої конкретизації до назви слід додати невеликий (4-6 слів)

підзаголовок. У назві не бажано використовувати ускладнену, узагальнюючу чи псевдонаукову термінологію. Треба уникати назв, що починаються зі слів «Дослідження питання...», «Дослідження деяких шляхів...», «Деякі питання...», «Матеріали до вивчення...», «До питання...» тощо, в яких не відбито достатньою мірою суть проблеми.

2. При написанні роботи студент повинен обов'язково посилатися на авторів і джерела, з яких запозичив матеріали або окремі результати.

3. В роботі необхідно стисло, логічно і аргументовано викладати зміст і результати досліджень, уникати загальних слів, бездоказових тверджень, тавтології (Додаток 7).

4. Дипломну роботу подають до захисту у вигляді підготовленого рукопису в твердому переплетенні з відгуком наукового керівника та рецензією.

3.2. Правила оформлення структурних частин дипломної роботи

Оформлення дипломної роботи має відповідати загальним вимогам до наукових робіт згідно з державним стандартом ДСТУ 3008- 95 «Документація. Звіти у сфері науки та техніки. Структура і правила оформлення».

Дипломну роботу друкують за допомогою комп'ютера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210 x 297мм) до тридцяти рядків на сторінці з використанням шрифтів текстового редактора Word Times New Roman (або в іншому редакторі, схожому на даний), розмір 14 з міжрядковим інтервалом 1,5.

Текст роботи необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: лівий - 25 мм, правий - 15 мм, верхній - не менше 20 мм, нижній - не менше 20 мм. Шрифт друку повинен бути чітким, щільність тексту однаковою.

Обсяг основного тексту роботи повинен становити орієнтовно 50 – 60 сторінок. До основного обсягу дипломної роботи не входять додатки, список використаних джерел, таблиці, які повністю займають площу сторінки. Але всі сторінки зазначених структурних одиниць підлягають суцільній нумерації.

Текст основної частини роботи поділяють на розділи, підрозділи, пункти та підпункти. Заголовки структурних частин роботи **«ЗМІСТ»**, **«ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ»**, **«ВСТУП»**, **«РОЗДІЛ»**, **«ВИСНОВКИ»**, **«СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ»**, **«ДОДАТКИ»** друкують великими літерами симетрично по центру рядка (без крапки).

Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої літери) напівжирним шрифтом з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. В кінці заголовка, надрукованого в підбір

до тексту, ставиться крапка. Відстань між заголовком (за винятком заголовка підрозділу) та текстом має дорівнювати одному порожньому рядку в основному тексті. Кожний розділ дипломної роботи слід починати з нової сторінки.

Нумерація. Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, малюнків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №. Першою сторінкою дипломної роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок роботи. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті аркуша без крапки в кінці.

Такі структурні частини дипломної роботи як **«ЗМІСТ»**, **«ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ»**, **«ВСТУП»**, **«ВИСНОВКИ»**, **«СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ»**, **«ДОДАТКИ»** не мають порядкового номера, тобто не можна друкувати: <1. ВСТУП> або <6.ВИСНОВКИ>. Номер розділу ставлять після слова **<РОЗДІЛ 1>**, після номера крапку не ставлять, потім друкують заголовок розділу з нового рядка великими літерами.

Звертаємо увагу на те, що всі аркуші, на яких розміщені згадані структурні частини роботи, нумерують посторінково звичайним чином.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: <2.3.> (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок підрозділу.

Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. В кінці номера повинна стояти крапка, наприклад: <1.3.2.> (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок пункту.

Підпункти нумерують у межах кожного пункту за такими ж правилами, як пункти.

Ілюстрації, таблиці, схеми

Таблицю, малюнок, креслення або графік, розміри якого А4, враховують як одну сторінку і розміщують у додатках.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис <Таблиця> із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: <Таблиця 1.2> (друга таблиця першого розділу). Якщо в роботі одна таблиця, її нумерують за загальними правилами.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують аналогічно як таблиці (див. вище).

Примітки до тексту, в яких вказують довідкові і пояснювальні дані, нумерують послідовно в межах однієї сторінки. Якщо приміток на одному аркуші декілька, то після слова <Примітки> ставлять двокрапку, наприклад:

Примітки:

1. ...

2. ...

Якщо є одна примітка, то її не нумерують і після слова <Примітка> ставлять крапку.

Загальні правила цитування та посилання на використані джерела.

При написанні роботи студент зобов'язаний робити посилання на джерела, матеріали або окремі результати, які наводяться в роботі, або на ідеях і висновках яких розроблюються проблеми, завдання, питання, вивченню яких присвячена дипломна робота. Такі посилання дають змогу відшукати документи, перевірити достовірність відомостей про цитування документа, забезпечують необхідну інформацію про нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли наявний у них матеріалах, не включений до останнього видання.

Коли використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок з джерела, на яке є посилання в дипломній роботі.

Посилання в тексті роботи на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, <... у праці [1, с.55]...>, або, у разі посилання на декілька джерел наступним чином [2, с. 34; 8, с. 56-67]. Тобто, перша цифра у квадратних дужках відповідає номеру джерела у списку використаних джерел, друга – номер сторінки.

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити цитати. Науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

При використанні статистичних даних слід вказати джерело їх отримання, а також за який період ці дані чи станом на яку дату.

Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий в джерелі, із збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не

виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз «так званий»;

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, на кінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

г) при непрямому цитуванні (переказі, викладенні думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів, і давати відповідні посилання на джерело;

г) якщо необхідно виявити ставлення автора роботи до окремих слів або думок з цитованого тексту, то після них у круглих дужках ставлять знак оклику або знак питання;

д) якщо автор роботи, наводячи цитату, виділяє в ній деякі слова, робиться спеціальне застереження, тобто після тексту, який пояснює виділення, ставиться крапка, потім тире і вказуються ініціали автора роботи, а весь текст застереження вміщується у круглі дужки. Варіантами таких застережень є: (*курсив наш.* - В. В.), (підкреслено мною. - В. В.);

е) цитування здійснюється українською мовою.

При згадуванні в тексті прізвищ учених, ініціали, як правило, ставляться перед прізвищем (В.В. Луць, а не Луць В.В., як це прийнято в списках літератури). У тексті прізвища й ініціали пишуться українською мовою, а у списку використаних джерел на мові оригіналу.

Оформлення списку використаних джерел.

Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, який містить бібліографічні описи використаних джерел, свідчить про ступінь фундаментальності проведеного наукового дослідження. Бібліографічний опис списку використаних джерел формується одним із таких способів за вибором автора: у порядку появи посилань у тексті, в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків, у хронологічному порядку та оформлюється згідно Національного стандарту України **ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».** (Додаток 5) або одним зі стилів, віднесених до рекомендованого переліку стилів оформлення списку наукових публікацій, зокрема:

MLA (Modern Language Association) style;

APA1, 2 (American Psychological Association) style;

Chicago/Turabianstyle1;

Harvard style 1;

Vancouver style 1.

Бібліографічний опис складають безпосередньо за друкованим твором або виписують з каталогів і бібліографічних покажчиків повністю без пропусків будь-яких елементів, скорочення назв і т.ін.

Додатки.

Додатки оформляються як продовження дипломної роботи на наступних її сторінках або у вигляді окремої частини, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті роботи. Якщо додатки оформляються на наступних сторінках дипломної роботи, кожний такий додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток _____» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад додаток А, додаток Б. Один додаток позначається як додаток А. Текст кожного додатка за необхідністю може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад, А.2 – другий розділ додатка А; В.3.1. – перший підрозділ третього розділу додатка В.

РОЗДІЛ 4. ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ ТА ЗАХИСТ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Дипломна робота разом з письмовим відгуком наукового керівника (наукового консультанта) подається на кафедру та реєструється у строк, який визначений в календарному плані підготовки дипломної роботи або визначений розпорядженням дирекції Навчально-наукового юридичного інституту. На підставі поданого письмового відгуку наукового керівника (наукового консультанта), на засіданні кафедри вирішується питання про допуск дипломної роботи до захисту перед членами ЕК. Для рецензування дипломної роботи на засіданні кафедри призначається рецензент, який готує письмово рецензію (рецензентами виступають викладачі Навчально-наукового юридичного інституту з науковим ступенем).

Дипломна робота подається на кафедру в одному паперовому примірнику, який після захисту передається у бібліотеку навчального закладу. Одночасно з паперовим варіантом роботи має бути подана її ідентична електронна версія на електронному носії.

З метою дотримання засад етики та академічної доброчесності, відповідно до положень Кодексу честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» та Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», дипломні роботи можуть бути перевірені / перевіряються на оцінку рівня унікальності. Вказана перевірка здійснюється на підставі відповідного наказу ректора ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» на базі науково-методичного відділу Наукової бібліотеки ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (детальніше у п. 1.2.1. Перевірка на академічний плагіат).

4.1. Відгук наукового керівника (наукового консультанта) на дипломну роботу

Завершену дипломну роботу студент подає науковому керівнику (науковому консультанту) для перевірки та підготовки письмового відгуку щодо можливості допуску положень дипломної роботи до публічного захисту. Відгук наукового керівника (наукового консультанта) повинен містити наступне:

- актуальність теми дипломної роботи;
- ступінь самостійності та оволодіння методами дослідження у виконанні дипломної роботи;
- наукову новизну, правильність та обґрунтованість наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дипломній роботі;
- логічність, послідовність, аргументованість, літературну грамотність викладення матеріалу;
- практичну цінність отриманих результатів та їх значимість для науки і практики;
- висновок про відповідність дипломної роботи вимогам, що пред'являються до такого виду робіт та допуск роботи до захисту.

Науковий керівник (науковий консультант) дипломної роботи може висловити зауваження і вказати на недоліки дипломної роботи. Підпис наукового керівника (наукового консультанта) має супроводжуватись розшифровкою його прізвища, ім'я, по батькові, наукового ступеня, вченого звання. Якщо студент

порушив встановлені календарним планом строки подання дипломної роботи, не погоджував з науковим керівником (науковим консультантом) плану дипломної роботи, не інформував наукового керівника (наукового консультанта) про хід написання дипломної роботи та за наявності інших суттєвих порушень, науковий керівник (науковий консультант) вносить пропозицію про недопуск студента до захисту дипломної роботи, оформляючи це складанням відповідної доповідної записки на ім'я голови ЕК за погодженням із завідувачем кафедри. В разі подання науковим керівником (науковим консультантом) негативного відгуку, студент допускається до захисту дипломної роботи.

4.2. Рецензія на дипломну роботу

Рецензія на дипломну роботу є необхідним елементом творчих дебатів на захисті дипломної роботи, гарантією точного і неухильного виконання встановлених вимог до дипломної роботи. Від ретельності роботи рецензента, аргументованості й повноти його висновків, залежить оцінка дипломної роботи на засіданнях ЕК.

Критичний підхід до дипломного дослідження – це головний критерій високого професіоналізму рецензента та необхідна умова належної конструктивної дискусії під час захисту дипломної роботи.

Рецензія на дипломну роботу подається на кафедру не пізніше, ніж за 5 днів до захисту дипломної роботи викладачем відповідної кафедри, на якій виконувалася дипломна робота, та який володіє науковим ступенем кандидата/доктора юридичних наук.

Рецензент на підставі вивчення дипломної роботи, висвітлює в поданій рецензії такі обов'язкові питання:

- актуальність обраної теми дипломної роботи;
- ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дипломній роботі, їх достовірність;
- практична цінність дипломної роботи;
- стиль викладу та оформлення роботи;
- **зауваження щодо змісту дипломної роботи (обов'язково);**
- висновок щодо відповідності дипломної роботи встановленим вимогам, а також про її допуск до захисту.

За відсутності рецензії дипломна робота до захисту не допускається.

4.3. Порядок захисту дипломної роботи

До початку роботи Екзаменаційної комісії секретар відповідної ЕК формує

наступні матеріали до захисту дипломних робіт:

- виконана дипломна робота;
- письмовий відгук наукового керівника (наукового консультанта);
- письмову рецензію;
- подання голові ЕК щодо захисту дипломної роботи (Додаток 6).

Крім того, можуть бути подані інші матеріали, що характеризують наукову і практичну цінність виконаної роботи: друковані статті, тези, доповіді за темою роботи, документи, які підтверджують практичне застосування роботи тощо.

Захист дипломної роботи проводиться на відкритому засіданні ЕК за участю не менше ніж половини її складу при обов'язковій присутності голови комісії чи його заступника. Члени ЕК ознайомлюються зі змістом роботи заздалегідь. Студентам доцільно запросити на захист своїх наукових керівників (наукових консультантів) та рецензентів з метою їх виступу за наслідками виконання дипломної роботи. Тривалість захисту дипломної роботи встановлюється в межах 25-ти хвилин.

Структура захисту дипломної роботи:

- доповідь студента про зміст та основні положення роботи;
- відповіді на запитання, адресовані автору дипломної роботи, від членів ЕК та осіб, присутніх на захисті;
- виступ наукового керівника або оголошення його відгуку;
- виступ рецензента або оголошення його рецензії;
- відповіді студента на зауваження, висловлені у рецензії на дипломну роботу;
- заключне слово студента;
- рішення ЕК щодо оцінки роботи.

Доповідь необхідно підготувати заздалегідь. Вона не повинна перевищувати за часом 7-10 хвилин і не може бути подана у формі читання чи переказу її тексту.

Доповідь починається зі звертання: «Вельмишановний пане голово! Шановні члени Державної екзаменаційної комісії!..» Далі студент коротко обґрунтовує актуальність теми дослідження, розкриває мету, задачі, об'єкт, предмет дослідження, показує, що вдалося встановити, виявити, довести і якими методами це досягнуто. У виступі слід також показати елементи новизни у теоретичних положеннях та в практичних рекомендаціях, з якими труднощами довелося зіткнутися в процесі дослідження, які положення не знайшли підтвердження. Особливу увагу необхідно приділити результатам, отриманим особисто автором (що саме запропоновано, одержано, удосконалено, рекомендовано та ін.), обґрунтуванню їх достовірності, значущості для теорії та практики. У прикінцевій частині доповіді викладаються основні результати та

висновки роботи, їх реалізація, можливі шляхи подальшого використання.

При цьому студент повинен врахувати, що його роботу члени ЕК вивчали заздалегідь, а зацікавлені особи мали змогу ознайомитися з її змістом на кафедрі. З огляду на це, будувати свій виступ студентові слід, зосередивши увагу, в основному, на нових теоретичних і прикладних положеннях, розроблених особисто автором. Звичайно, за необхідності, варто робити посилання на текст своєї роботи.

Особливо важливо, щоб мовлення студента було чітке, граматично правильне, впевнене, що робить його виступ зрозумілим і переконливим. Не варто готувати доповідь у спрощеній формі. Автор повинен зробити доповідь науковою, добре аргументованою, а отже, зрозумілою широкій аудиторії спеціалістів.

Під час захисту дипломної роботи студент зобов'язаний дати вичерпні відповіді на всі зауваження, зазначені у відгуку та рецензії, а також у виступах на захисті.

Студентові доцільно підготувати письмові відповіді на зауваження, які викладені у відгуку наукового керівника (наукового консультанта) та в рецензії. Саме письмова форма дає змогу під час захисту дати відповіді правильно й спокійно. Якщо можливі посилання на текст дипломної роботи, то їх обов'язково слід використати, оскільки, це надає їм найбільшої переконливості й водночас дозволяє акцентувати увагу на достовірності результатів дослідження.

Відповідати на запитання членів ЕК та присутніх на захисті слід тільки по суті. Студентові треба виявляти скромність в оцінці своїх наукових результатів і тактовність стосовно тих, хто ставить запитання. Перед тим як відповідати на запитання, необхідно уважно його вислухати до кінця і за можливості записати, а також не забути висловити вдячність за поставлені запитання. Бажано не вислуховувати всі запитання, а відповідати відразу на кожне зокрема, передбачаючи, що чітка, логічна й аргументована відповідь на попереднє запитання може виключити наступне.

У заключному слові студент висловлює свої висновки щодо результатів обговорення його роботи. Доцільно виразити вдячність науковому керівнику (науковому консультанту) за допомогу у написанні дипломної роботи, позитивний відгук, рецензенту за об'єктивну оцінку основних положень виконаної роботи, а також висловити подяку членам ЕК, присутнім на захисті, за увагу, цікаві та обґрунтовані запитання та участь в обговоренні.

Засідання ЕК, на якому відбувається захист дипломної роботи, оформляється протоколом. Результати захисту дипломної роботи визначаються оцінками «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», які оголошуються в той самий день (відразу після оформлення протоколів засідання ЕК, підписаних

головою, членами та секретарем ЕК, які брали участь у засіданні) (Додаток 8).

Студенти, які виявили особливі здібності до наукової творчості, захистили дипломну роботу на «відмінно», мають наукові публікації, є переможцями Всеукраїнських конкурсів студентських наукових робіт, можуть бути рекомендовані членами ЕК до вступу в аспірантуру.

Рішення ЕК про оцінку знань, виявлених при захисті дипломної роботи, приймається ЕК на засіданні відкритим голосуванням звичайною більшістю голосів членів ЕК, які брали участь в її засіданні. При однаковій кількості голосів, голос голови ЕК є вирішальним.

Якщо захист дипломної роботи не відповідає вимогам рівня атестації, члени ЕК приймають рішення про те, що студент є неатестованим, про що відзначається у протоколі ЕК. Студент, який отримав незадовільну оцінку при захисті дипломної роботи, відраховується з вищого навчального закладу, про що йому видається академічна довідка. У випадку неявки студента на засідання ЕК для захисту дипломної роботи, в протоколі ЕК відзначається, що студент є неатестованим у зв'язку з неявкою на засідання ЕК.

Студенти, які у встановлений строк не захистили дипломну роботу, мають право на повторний її захист в наступний строк роботи ЕК протягом 3-х років після закінчення ВНЗ на засадах, визначених Прикарпатським національним університетом імені Василя Стефаника. Якщо захист дипломної роботи визнається незадовільним, ЕК встановлює, чи може студент подати на повторний захист ту саму дипломну роботу з доопрацюванням, чи він зобов'язаний опрацювати нову тему, визначену відповідною кафедрою.

Усі засідання Екзаменаційної комісії протоколюються, вносяться оцінки, одержані при захисті дипломної роботи, особливі думки і зауваження членів комісії, вказуються кваліфікація та державний документ (з відзнакою чи без відзнаки), що видається студенту-випускнику. Протокол підписують голова та члени Екзаменаційної комісії, які брали участь у засіданні.

Після закінчення роботи Екзаменаційної комісії голова комісії складає звіт, у якому дається аналіз рівня підготовки випускників зі спеціальності, якості виконання дипломних робіт, відповідність тематики та змісту робіт сучасним вимогам, характеристика знань студентів, виявлених під час захисту, недоліки у підготовці з окремих дисциплін (питань), висловлюються рекомендації щодо поліпшення навчального процесу.

Загальні підсумки роботи Екзаменаційної комісії обговорюються на засіданні Вченої ради інституту.

4.4. Критерії оцінювання дипломної роботи

Екзаменаційна комісія при визначенні підсумкової оцінки дипломної роботи враховує змістовні аспекти роботи та якість захисту роботи. При оцінюванні дипломної роботи беруться до уваги: - вміння автора стисло, послідовно й чітко викласти сутність та результати дослідження;

- обґрунтованість мети дипломної роботи, логічність поставлених завдань і шляхи їх вирішення;

- відповідність розробки, аналізу, рішення проблеми кваліфікаційному рівню магістра;

- змістовність і цілісність структури дипломної роботи;

- інформативність заголовків і підрозділів щодо їхнього змісту, а також їх зв'язок з іншим текстом, логічний зв'язок між проблемою і розподілом дипломної роботи на розділи та підрозділи;

- оригінальність, правильна визначеність об'єкта і предмета дослідження;

- вміння знаходити і опрацьовувати наукову інформацію;

- використання сучасних методів обробки й аналізу інформації;

- надійність методів дослідження та достатність глибини дослідження;

- ґрунтовність отриманих теоретичних висновків, чіткість висновків і рекомендацій;

- практична цінність результатів дослідження й можливість їх практичного впровадження;

- правовий та соціально-економічний ефект від впровадження результатів дослідження;

- наявність всіх необхідних структурних елементів в роботі та їх логічна послідовність;

- відповідність дипломної роботи встановленим вимогам;

- загальне оформлення дипломної роботи;

- здатність автора аргументовано захищати свої пропозиції, думки та погляди;

- загальний рівень підготовки автора та володіння культурою презентації.

Результати захисту дипломних робіт оцінюються з використанням Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS) (за шкалою «А», «В», «С», «D», «Е», «FX», «F»); національної системи («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»); системи ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (100-бальна шкала).

Оцінка «відмінно» виставляється за таких умов:

- в дипломній роботі зроблено власну оцінку наукових джерел;

- використані різноманітні сучасні методи дослідження;

- розкриті основні проблеми досліджуваної теми та шляхи їх вирішення;

- зроблено власний аналіз та на його основі аргументовано пропозиції за темою дипломної роботи.

Оцінка «добре» виставляється за таких умов:

- в дипломній роботі зроблено аналіз наукових джерел;
- самостійно підібрано та проаналізовано підібраний матеріал;
- зроблено висновки та пропозиції, але вони не є достатньо аргументованими.

Оцінка «задовільно» виставляється за таких умов:

- в дипломній роботі прореферовано опубліковані наукові джерела;
- використані тільки деякі методи наукового дослідження;
- нерозкриті всі основні проблеми досліджуваної теми та шляхи їх вирішення;
- сформульовані висновки без їх необхідного обґрунтування.

Оцінка «незадовільно» виставляється за таких умов:

- робота виконана з порушенням авторського права, носить плагіатичний характер;
- зміст, текст і якість дипломної роботи не відповідають реальним відповідям студента при її захисті;
- дипломна робота здана не вчасно або не відповідає формальним вимогам.

ДОДАТКИ

Додаток 1. Взірець заяви про обрання теми дипломної роботи

Завідувачу кафедри

(назва кафедри)

(посада, прізвище та ініціали завідувача кафедри)

студента групи ПР-_____

(прізвище та ініціали)

ЗАЯВА

Прошу закріпити за мною тему дипломної роботи

«_____» та

призначити науковим керівником _____ (науковий ступінь, вчене звання, посада, прізвище та ініціали наукового керівника).

Дата

Підпис

Додаток 2. Завдання на дипломну роботу

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра цивільного права

Освітній ступінь магістр

Галузь знань 08 «Право»

Спеціальність 081 «Право»

Спеціалізація _____

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

(підпис)

(прізвище, ініціали)

“ _ ” _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи _____

керівник роботи _____

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затверджені розпорядженням директора Навчально-наукового Юридичного інституту
від «__» _____ 20__ р. № ____.

2. Строк подання студентом роботи _____

3. Вихідні дані до роботи _____

4. Зміст роботи (перелік питань, які потрібно розробити) _____

5. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка

Студент _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Додаток 3. Взірець оформлення титульного аркуша дипломної роботи

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Навчально-науковий юридичний інститут

кафедра цивільного права

Марковецька Ірина Андріївна

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему:

«Правовий статус наукового парку»

шифр групи ПР- ____

галузь знань 08 «Право»

спеціальність 081 «Право»

Робота на здобуття освітнього ступеня
магістра
спеціалізація _____

Науковий консультант:
д.ю.н., професор _____.
Науковий керівник:
к.ю.н., доцент _____.

Здано на кафедру:

«___» _____ 20___ рік

Реєстраційний номер _____

Захищено:

«___» _____ 20___ рік

Оцінка: _____

Івано-Франківськ-2018

Додаток 4. Взірець оформлення змісту дипломної роботи

ЗМІСТ

ВСТУП.....3

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....8

1.1. Сучасний стан законодавства України в сфері інноваційної діяльності.....8

1.2. Поняття інновацій, інноваційної діяльності та їх ознаки.....15

1.3. Суб'єкти інноваційної діяльності.....24

РОЗДІЛ 2. ПРАВОВИЙ СТАТУС НАУКОВОГО ПАРКУ ЯК ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ ПРИВАТНОГО ПРАВА35

2.1. Поняття та кваліфікуючі ознаки наукового парку як юридичної особи приватного права.....35

2.2. Теоретико-правові засади створення та припинення діяльності наукового парку	48
РОЗДІЛ 3. ДОГОВІРНІ ВІДНОСИНИ ЗА УЧАСТЮ НАУКОВИХ ПАРКІВ	60
ВИСНОВКИ	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	83
ДОДАТКИ	90

Додаток 5. Взірець оформлення списку використаних джерел*

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги	
Один автор	Однотомні видання:
	Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади: монографія. Харків: Право, 2005. 304 с.
	Краснова М. В. Договори в екологічному праві України: навч. посіб. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ: Алерта, 2012. 216 с.
	Кузніченко С. О. Закон України "Про правовий режим надзвичайного стану": наук.-практ. комент. / Одес. держ. ун-т внутр. справ. Харків: Право, 2015. 164 с.
	Тертишник В. М. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України: із змін. та допов. на 12 берез. 2016 р. 12-те вид., допов. і переробл. Київ: Правова єдність, 2016. 810 с.
	Johnson L. K. Bombs, bugs, drugs and thugs: intelligence and America's quest for security. New York; London: New York University Press, 2000. 326 p.

Два автори	Васильєв С. В., Ніколенко Л. М. Доказування та докази у господарському процесі України: монографія. Харків: Еспада, 2004. 192 с. Каткова Т. В., Каткова А. Г. Закінчення досудового слідства у кримінальних справах: практ. посіб. Харків: Право, 2011. 136 с. Петришина М. О., Петришин О. А. Міжнародно-правові стандарти у сфері місцевого самоврядування: наук. доп. / Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд- ва та місц. самоврядування. Харків: Право, 2016. 44 с. (Серія "Наукові доповіді").
Три автори	Комаров В. В., Світлична Г. О., Удальцова І. В. Окреме провадження: монографія / за ред. В. В. Комарова. Харків: Право, 2011. 312 с. Сичевський В. В., Харитонов Є. І., Олейніков Д. О. Науково-практичний коментар до розділу І Особливої частини Кримінального кодексу України (Злочини проти основ національної безпеки України) / Служба безпеки України. Харків: Право, 2016. 232 с. (Бібліотека слідчого). Helfer M. E., Kempe R. S., Krugman R. D. The battered child. 5th ed. Chicago, IL: University of Chicago Press, 1997. 700 p.
Чотири і більше авторів	Прилипко С. М., Ярошенко О. М., Мороз С. В., Малиновська К. А. Укладення трудового договору: теоретико-прикладне дослідження: монографія. Харків: Юрайт, 2013. 288 с. Колективні політичні права і свободи людини та громадянина в Україні: проблеми теорії та практики: монографія / Є. І. Григоренко та ін.; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків: [б. в.], 2013. 352 с. Постклассическая онтология права: монография / С. И. Максимов и др.; С.-Петербург. гос. ун-т; общ. ред. И. Л. Честнов. Санкт-Петербург: Алетейя, 2016. 688 с. (Толкование источников права). The mutual fund industry: Competition and investor welfare / R. G. Hubbard et. al. New York, NY: Columbia University Press, 2010. 256 p.
Автор(и) та редактор(и)/	Гель А. П., Семаков Г. С., Яковець І. С. Кримінально-виконавче право України: навч. посіб. / ред. А. Х. Степанюк.

упорядник(и)	Київ: Юрінком Інтер, 2008. 624 с. Грошевий Ю. М. Вибрані праці / упоряд.: О. В. Капліна, В. І. Маринів. Харків: Право, 2011. 656 с. Петрик О. І. Шлях до цінової стабільності: світовий досвід і перспективи для України: монографія / відп. ред. В. М. Геець. Київ: УБС НБУ, 2008. 369 с. Plath S. The unabridged journals / ed. K. V. Kukil. New York, NY: Anchor, 2000. 680 p.
Автор (и) та перекладач(і)	Беккариа Ч. О преступлениях и наказаниях / вступ. ст. Н. И. Панова; пер. с итал. М. М. Исаев. Киев: Ин Юре, 2014. 240 с. (Памятники правовой мысли). Питерс Т., Уотермен Р. В поисках эффективного управления (опыт лучших компаний) / ред. Л. И. Евенко; пер.: Д. Васильев, В. Зотов. Москва: Прогресс, 1986. 424 с. Laplace P. S. A philosophical essay on probabilities / trans.: F. W. Truscott, F. L. Emory. Original work published 1814. New York, NY: Dover, 1951. 196 p.
Без автора	Галузева економічна політика держави: проблеми правового забезпечення: колект. моногр. / за наук. ред. Д. В. Задихайла. Харків: Юрайт, 2013. 520 с. (Серія "Наукові праці кафедри господарського права Національного університету "Юридична академія України імені Ярослава Мудрого"; т. 1). Конституція України: наук.-практ. комент. / редкол.: В. Я. Тацій (голова) та ін. 2-ге вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2012. 1128 с. Настільна книга детектива, прокурора, судді: коментар антикорупційного законодавства / ред. М. І. Хавронюк. Київ: Дакор, 2016. 496 с. Політологічний енциклопедичний словник / упоряд. В. П. Горбатенко. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ: Генеза, 2004. 736 с. Правове виховання в сучасній Україні: монографія / за заг. ред.: В. Я. Тацій, А. П. Гетьман, О. Г. Данильян. 2-ге вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2013. 440 с. Протидія терористичній діяльності: міжнародний досвід і його актуальність для України: матеріали міжнар. наук.-практ.

	конф., 30 верес. 2016 р. Київ: Нац. акад. прокуратури України. 2016. 432 с. Twenty-four hours a day. Miami, FL: BN Publishing, 2010. 400 р.
Багатотомні видання	Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. / Нац. акад. прав. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2016. Т. 1: Історія держави і права України. 848 с. Енциклопедія історії України: у 10 т. / НАН України, Ін-т історії України. Київ: Наук. думка, 2005. Т.9. 944 с. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник: у 2 т. / за ред.: В. В. Сташис, В. Я. Тацій. 4-те вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2010. Т. 1. 456 с. Кучерявенко Н. П. Курс податкового права: в 6 т. Харків: Право, 2007. Т. 4: Особенная часть. Косвенные налоги. 536 с. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України: у 4 т. / ред. О. В. Стовба. Харків: Апостиль, 2015. Т. 2. 329 с. Правова система України: історія, стан та перспективи: у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків: Право, 2009. Т. 2: Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с.
Інші видання	
Автореферати дисертацій	Кравчук В. М. Припинення корпоративних правовідносин в господарських товариствах: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.03 / Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2010. 36 с. Лісов О. С. Новітня вітчизняна історіографія створення та діяльності розвідки і контррозвідки України у 1917–1991 роках: автореф. дис. ... канд. іст. наук: 20.02.22 / Нац. ун-т оборони України ім. Івана Черняхівського. Київ, 2017. 20 с.
Дисертації	Сокурєнко В. В. Публічне адміністрування сферою оборони в Україні: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07 / Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2016. 573 с.

	Костенко В. О. Економіко-правове забезпечення використання та охорони земель: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.06 / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2015. 183 с. Bryant B. D. A sequentially articulated experiment to compare two instructional software input infrastructures: Doctoral dissertation / University at Albany. Albany, NY, 1998. 150 p.
Архівні документи	Лист Голови Спілки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Спілки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. <i>ЦДАГО України</i> (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64, 64 зв., 71. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. <i>ЦДАВО України</i> (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3. Наукове товариство ім. Шевченка. <i>Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України</i>. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.
Патенти	Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G 21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с. Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.
Препринти	Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль: Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт / НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).
Стандарти	ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація). ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги

	та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ 3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ: Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).
Бібліографічні показники	Володимир Володимирович Сташис: (до 85-річчя від дня народж. та 60-річчя наук.-пед. і громад. діяльності) / Нац. акад. прав. наук України; упоряд.: В. І. Борисов, В. І. Тютюгін, Л. М. Демидова. Харків: Право, 2010. 108 с. (Біографія і бібліографія вчених-правознавців). Лисодєд О. В. Бібліографічний довідник з кримінології (1992–2002) / ред. О. Г. Кальман. Харків: Одіссей, 2003. 128 с. Систематизований показник матеріалів з питань адміністративної реформи, опублікованих у Віснику Національної академії державного управління за 1997–2005 роки / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; уклад.: О. О. Бабінова, О. Г. Белінська. Київ: Вид-во НАДУ, 2006. 11 с.
Каталоги	Історико-правова спадщина України: кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області: кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін.; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів: Новий час, 2003. 160 с.
Частина видання	
Розділ книги	Борисова В. И. Право частной собственности в системе социально-экономических прав и свобод граждан и пути его реализации. <i>Харьковская цивилистическая школа: право собственности</i>: монография / ред. И. В. Спасибо-Фатеева. Харьков: Право, 2012. Разд. 3, гл. 1. С. 87–99. Даньшин І. М. Злочини проти громадського порядку та моральності. <i>Кримінологія. Загальна та Особлива частини</i>: підручник / ред. В. В. Голіна. 2-ге вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2009. Розд. 15. С. 138–145. Тацій В. Я. Повертаючись до питання боротьби зі

	злочинами у сфері приватизації. <i>Тацій В. Я. Вибрані статті, виступи, інтерв'ю</i>. Харків: Право, 2010. С. 221–229. Хряпінський П. Кримінально-правові засоби заохочення у публічному праві України. <i>Правовий вплив на неправомірну поведінку: актуальні грані</i>: монографія / за ред.: О. В. Козаченко, Є. Л. Стрельцов. Миколаїв: Іліон, 2016. С. 87–109. O'Neil J. M., Egan J. Men's and women's gender role journeys: A metaphor for healing, transition, and transformation. <i>Gender issues across the life cycle</i> / Ed. B. R. Wainrib. New York, NY: Springer, 1992. P. 107–123.
Стаття з довідкового видання	Баулін Ю. В. Обставини, що виключають злочинність діяння. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ: Юрид. думка, 2007. С. 550. Гончаренко В. Д. Повне зібрання законів Російської імперії. <i>Велика українська юридична енциклопедія</i>. Харків: Право, 2016. Т. 1: Історія держави і права України. С. 573–574. Ріяка В. О. Декларація митна. <i>Юридична енциклопедія</i>. Київ: Укр. енцикл., 1998. Т. 2. С. 29. Bergmann P. G. Relativity. <i>The New Encyclopedia Britannica</i>. Chicago, IL: Encyclopedia Britannica, 1993. Vol. 26. P. 501–508.
Стаття з продовжуваного видання	Гетьман А. П., Лозо В. І. Державно-правові проблеми подолання екологічної кризи в епоху глобалізації. <i>Проблеми законності</i>. Харків. 2013. Вип. 123. С. 65–77. Данильян О. Г., Петришин О. В. Проблема взаємовпливу правового виховання державотворчого процесу: українські реалії. <i>Вісник Національної академії правових наук України</i>. Харків, 2010. № 2. С. 28–39. Семенюк О. Г. Заходи безпеки в системі охорони державної таємниці. <i>Держава і право. Юридичні науки</i>. Київ, 2016. Вип. 72. С. 152–166.
Стаття з періодичного	Кулак Н. В. Актуальні питання правового статусу добровольчих формувань в Україні. <i>Часопис Київського</i>

видання (журнал, газета)	університету права. 2016. № 4. С. 84–88. Петришин О., Серьогіна С. Змішана республіканська форма державного правління: питання теорії та практики. <i>Право України</i>. 2009. № 10. С. 57–60. Benjamin A. C. The ethics of scholarship: A discussion of problems that arise in its application. <i>Journal of Higher Education</i>. 1960. Vol. 31, No. 9. P. 471–480. Середа М. Мирні зібрання: практика адмін. судів 2015 р. <i>Юридичний вісник України</i>. 2016. 12–18 лют. (№ 6). С. 5. Тацій В. Я., Тютюгін В. І., Пономаренко Ю. А. Виклики сучасності і кримінальне право. <i>Голос України</i>. 2016. 29 січ. (№ 16). С. 6–7. Itzkoff D. A touch for funny bones and earlobes. <i>New York Times</i>. 2010. March 31. P. C1.
Рецензії	Биков О. Нагальність оптимального міжнародно-правового врегулювання глобальних біоетичних проблем сучасності. <i>Віче</i>. 2016. № 1/2. С. 20–21. Рец. на кн.: Третьякова В. Г. Міжнародно-правове регулювання глобальних біоетичних проблем: монографія. Київ: Кондор, 2013. 407 с. Драч О. О. [Рецензія]. <i>Український історичний журнал</i>, 2016. № 1. С. 217–219. Рец. на кн.: Темченко А. І. Традиційні мантичні практики: архаїка знакової системи. Черкаси: ІнтралігаТОР, 2015. 112 с. Csikos R., Garcia E., Worley R. Book Reviews. <i>Journal of Criminal Justice Education</i>. 2010. Vol. 21, No. 1. P. 93–99. Review of the book: Beck E., Britto S., Andrews A. In the shadow of death: Restorative justice and death row families. Oxford, NY: Oxford University Press, 2007. 336 p.
Тези, доповідь	Боднар Т. В. Договір про закупівлю: особливості укладання і забезпечення. <i>Актуальні проблеми приватного права: договір як правова форма регулювання приватних відносин</i>: матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 95-й річниці з дня народж. В. П. Маслова (Харків, 17 лют. 2017 р.). Харків: Право, 2017. С. 7–9. Данильян О. Г., Дьобань О. П. Досвід удосконалення органів державної влади в європейських країнах та

	можливості його використання в Україні. <i>Проблеми розбудови державності та народовладдя в Україні: матеріали ХХІІ Харків. політолог. читань</i> (м. Харків, 21 трав. 2009 р.). Харків, 2009. С. 47–49. Шаповал В. Свобода та "природні права" людини як основа людського виміру права. <i>Антропологія права: філософський та юридичний виміри (стан, проблеми, перспективи)</i>: матеріали першого всеукр. круглого столу, м. Львів, 16–17 верес. 2005 р. Львів: Край, 2006. С. 286–295. Wu C. K., Makhoul M. M. Predicting the response of Aluminium casting alloys to heat treatment. <i>Light Metals 2011: Proceedings of the technical sessions presented by the TMS Aluminium Committee at the TMS 2011 Annual Meeting & Exhibition, San Diego, California, USA, 27 February – 3 March, 2011</i>. Hoboken, NJ: Wiley, 2011. P. 834–836.
Нормативно-правові та інші юридичні акти, опубліковані в офіційних джерелах оприлюднення, в тому числі електронні ресурси	
	Конституція України: станом на 1 верес. 2016 р.: відповідає офіц. тексту. Харків: Право, 2016. 82 с. Конституційний Суд України: рішення, висновки / відп. ред. А. С. Головін; уклад.: К. О. Пігнаста, О. І. Кравченко. Київ: Логос, 2011. Кн. 10. 431 с. Правова основа діяльності органів державної влади: зб. нормат. актів / упоряд. П. М. Любченко. Харків: ФІНН, 2010. 303 с. Національна доктрина розвитку освіти: затв. Указом Президента України від 17.04.2002 р. № 347. <i>Освіта</i>. 2002. 24 квіт. (№ 14). С. 2–4. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р. № 389- VIII. <i>Голос України</i>. 2015. 10 черв. (№ 101). С. 4. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень: затв. наказом М-ва юстиції України від 08.10.1998 р. № 53/5 (у ред. наказу від 26.12.2012 р. № 1950/5). <i>Офіційний вісник України</i>. 2013. № 3. Ст. 91. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. <i>Відомості Верховної Ради України</i>.

	2001. № 25–26. Ст. 131. Про порядок класифікації надзвичайних ситуацій: постанова Каб. Міністрів України від 15.06.1998 р. № 1099. <i>Офіційний вісник України</i>. 1998. № 28. Ст. 1062. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. Дата оновлення: 12.03.2017. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/page (дата звернення: 17.03.2017). Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Закон України від 16.09.2014 р. № 1678-VII. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1678-18 (дата звернення: 17.03.2017). Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2017 році: від 15.09.2016 р. № 5132. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=60035 (дата звернення: 17.03.2017). Ухвала апеляційного суду Полтавської області від 27 серпня 2014 р., судова справа № 551/818/14-к. URL: http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/41131992# (дата звернення: 17.06.2016). Case of Benham v. The United Kingdom (Application no. 19380/92): Judgment European Court of Human Rights, 10 June 1996. URL: http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57990 (Lastaccessed: 17.03.2017).
Електронні ресурси	Аналіз стану здійснення судочинства в 2015 році (за даними судової статистики). URL: http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/D7F9F72E78DA88ECC2257F730036F282 (дата звернення: 17.03.2017). Гетьман Є. А. Підзаконні нормативно-правові акти органів виконавчої влади України та іноземних держав: порівняльна характеристика. <i>Теорія і практика правознавства</i>: електрон. наук. фахове вид. 2016. Вип. 1 (9). URL: http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/66302 (дата звернення: 17.06.2016).

	Карнаух Б. П. Тлумачення договору: короткий нарис із наднаціональної і транснаціональної точок зору. <i>Проблеми законності</i>. 2016. Вип. 135. С. 39–51. DOI: http://dx.doi.org/10.21564/2414-990x.135.83852. Оболенцев В. Ф. Базові засади системного аналізу злочинності та віктимізації в Україні: монографія. Харків; Костянтинівка, Сектор "С" АТО: Юрайт, 2016. 116 с. URL: http://dspace.nulau.edu.ua/bitstream/123456789/12015/1/Obolevnecv_2016_mon.pdf (дата звернення: 17.03.2017). Colletta L. Political satire and postmodern irony in the age of Stephen Colbert and Jon Stewart. <i>Journal of Popular Culture</i>. 2009. Vol. 42, No. 5. P. 856–874. DOI: 10.1111/j.1540-5931.2009.00711.x. Feminism. Encyclopædia Britannica online. URL: http://www.britannica.com/Bchecked/topic/724633/feminism. Trammell A. Magic: The gathering in material and virtual space: An ethnographic approach toward understanding players who dislike online play. <i>Meaningful Play 2010</i>: October 21–23, 2010, East Lansing, MI. URL: http://meaningfulplay.msu.edu/proceedings2010/mp2010_paper_42.pdf (Last accessed: 17.03.2017).
--	---

*** Примітка.**

За зразок оформлення списку джерел для дипломної роботи використано **Приклади оформлення списку використаних джерел, відповідно до ДСТУ 8302:2015** / Наук. б-ка Нац. юрид. ун-ту ім. Ярослава Мудрого; уклад. О. І. Самофал. Харків, 2017. URL: <http://library.nlu.edu.ua/biblioteka/sait/nauka/gost/spisok-DSTU.pdf> (дата звернення: 27.03.2017).

Додаток 6. Зразок подання голові ЕК

Титульна сторона

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Навчально-науковий юридичний інститут

ПОДАННЯ ГОЛОВІ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ ЩОДО ЗАХИСТУ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Направляється студент _____ до захисту дипломної роботи за галуззю знань 08 «Право» спеціальністю 081 «Право» на тему: _____

Дипломна робота і рецензія додаються.

Директор інституту _____

Довідка про успішність

Студент _____ за період навчання в Навчально-науковому юридичному інституті з 20____ року до 20____ року повністю виконав навчальний план за спеціальністю з таким розподілом оцінок за:

національною шкалою: відмінно _____%, добре _____%, задовільно _____%;

шкалою ECTS: A _____%; B _____%; C _____%; D _____%; E _____%.

Диспетчер _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Зворотна сторона

Висновок керівника дипломної роботи

Студент (ка) _____

Керівник роботи _____

(підпис)

« ____ » _____ 20 ____ р.

Висновок кафедри про дипломну роботу

Дипломна робота розглянута. Студент (ка) _____

(прізвище та ініціали)

допускається до захисту даної роботи в Екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри _____

(назва)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

“ ____ ” _____ 20 ____ р.

Додаток 7. Типові помилки при написанні та оформленні дипломної роботи

- відсутність логіки у побудові плану роботи;
- зміст роботи не відповідає плану або виходить за межі теми чи не розкриває її;
- неправильне розуміння об'єкта і предмета дипломної роботи;
- неглибоко та неповно досліджується і аналізується наукова література, нормативно-правові акти з теми роботи;
- відсутність самостійного підходу до осмислення теми;
- у роботі відсутні посилання на першоджерела або вказані не ті, з яких запозичено матеріал;
- при аналізі наукової літератури проводиться реферативне викладення положень, без їх аналізу;
- не дотримуються правила викладення списку використаних джерел, зокрема порушується порядок оформлення використаних джерел, не вказується видавництво, сторінки;
- кінцевий результат не відповідає меті роботи, висновки не відповідають поставленим завданням;
- наявність орфографічних і граматичних помилок, неохайне виконання роботи;
- обсяг та оформлення роботи не відповідає встановленим вимогам;
- у рецензії відсутні зауваження, дискусійні питання.